

Helyzetkép

2014. november - december

Gazdasági növekedés

Meglepően optimista prognózist tett közzé az Európai Bizottság. Ezt arra alapozta, hogy a *tagországokban ez évben már sehol sem várható a gazdaság zsugorodása*. A tendencia e megközelítésben kétségtelenül meggyőző: 2012-ben a tagországok összességében a bruttó hazai termék volumene 0,4%-kal, az eurózónában 0,7%-kal mérséklődött a megelőző évhez képest; a tagországok többségében, 15 országban, ezen belül 10 eurózónabeli gazdaságban csökkent a GDP, közülük 7 országban több mint 2%-kal. 2013-ban az Európai Unió egészének gazdasági teljesítménye stagnált, míg az eurózónáé 0,5%-kal zsugorodott. 11 tagországban, köztük 8 eurózónabeli országban csökkent a bruttó hazai termék, de a zsugorodás mértéke csupán két gazdaságban, Cipruson és Görögországban haladta meg a 2%-ot; ezekben az országokban súlyos volt a recesszió: a GDP 5,4%-kal, illetve 3,9%-kal esett vissza. A múlt évben az eddig rendelkezésre álló adatok, illetve prognózisok szerint 3 év után újra bővült az integráció gazdasága: az Európai Unió egészében 1,3%-kal, az eurózónában 0,8%-kal emelkedett a GDP. vélelmezhetően mindössze három országban zsugorodott a gazdaság: Cipruson 2,8%-kal, míg Olaszországban és Horvátországban egyaránt 0,5%-kal. A legdinamikusabb növekedés Írországra ment végbe, ahol – a helyreállítási periódus keretében – feltehetően 4,8%-kal nőtt a bruttó hazai termék.

Az idei évre az Európai Bizottság 1,7%-os növekedést vár a teljes unióban, és 1,3%-ot az eurózónában. Mindkét feltételezett érték 0,2 százalékponttal meghaladja az őszi előrejelzésben meghatározott ütemet. A Bizottság arra számít, hogy a tagországok többségében, 15 gazdaságban, ebből az eurózónához tartozó 9 országban a növekedési ütem eléri a 2%-ot, míg 4 országban: Írországra, Máltára, Litvániára és Lengyelországra a 3%-ot is. A jövő évre további gyorsulást vár az Európai Bizottság: a prognózis szerint az Európai Unióban 2,1%-kal, ezen belül az eurózónában 1,9%-kal bővülhet a gazdaság; ez is 0,1, illetve 0,2 százalékponttal kedvezőbb az őszi prognózisban foglaltaknál. Jövőre e szerint már 17 tagország, köztük 11 eurózóna tag érhet el 2%-os gazdasági növekedést, és 6 tagország, köztük 5 eurózóna tag pedig 3%-os bővülést. Meg kell jegyezni, hogy az Európai Bizottság előrejelzései az elmúlt években rendre túl optimistának bizonyultak, különösen a két évre előre vetített kilátásokat illetően.

Az Európai Bizottság úgy ítéli meg, hogy *fordulóponthoz ért az unió, azáltal, hogy megteremtődtek a fenntartható fejlődés és a növekvő foglalkoztatás lehetőségei*. Ennek a fordulatnak az előzményei közé tartozott a beruházások bővülése, a végrehajtott strukturális reformok, és a költségvetési felelősség érvényesítése. A kedvező kilátásokat alátámasztja az alacsony olajár, a növekvő külső és belső kereslet, valamint az euró árfolyamának gyengülése. Ugyanakkor a prognózis számba vesz olyan fejlődési ütemet csökkentő kockázatokat, mint a súlyosbodó geopolitikai konfliktusok, a jelentős pénzügyi volatilitás, azaz a nagy bizonytalanság, valamint a lassan csökkenő munkanélküliség. Ezen felül eltérő az egyes tagországok fiskális politikája. A Bizottság azzal számol, hogy az államháztartási hiány ez évben a bruttó hazai termék 2,6%-ára, jövőre 2,2%-ára csökken.

A Nemzetközi Valutaalap szakértői nem osztják teljes mértékben európai kollégáik optimizmusát. Az IMF januári prognózisa a globális gazdaság növekedésében gyorsulást feltételez: míg 2013-ban és – a várakozások szerint – a múlt évben egyaránt 3,3%-kal bővült a világgazdaság, addig ez évre 3,5%-os, míg jövőre 3,7%-os GDP emelkedést várnak az IMF szakértői. Igaz, mindkét évre 0,3 százalékponttal mérsékeltek a prognózist az őszi előrejelzéshez képest. A gazdasági lassulást a fejlődő világban látja a Nemzetközi Valutaalap: a feltörekvő és fejlődő országokban a 2013-ban regisztrált 4,7%-os, illetve a múlt évre feltételezett 4,4%-os bővülést követően idén 4,3%-os GDP növekedést várnak, azt követően jövőre a bővülés üteme ismét elérheti a 4,7%-ot. Oroszország 3%-os recesszióba süllyed az idén, melyet jövőre 1%-os további gazdasági zsugorodás követhet. Kínában csökken a növekedés dinamikája: az elmúlt két évben tapasztalt 7,8%-os, illetve 7,4%-os bővülés a következő két évben – a még mindig tekintélyes – 6,8%-ra, majd 6,3%-ra redukálódik. Indiában ugyanakkor gyorsul a fejlődés üteme: az előző két év 5%-os, illetve 5,8%-os bővülését 6,3%-os, majd 6,5%-os tempó követheti. Braziliában a feltételezés szerint fennmarad a recesszió közeli állapot: a 2013. évi 2,5%-os növekedést tavaly minden bizonnyal 0,1%-os ütem követte, melyet alig halad meg az idei évre várt 0,3%-os bővülés, és csak jövőre várható 1,5%-os GDP emelkedés. Mexikóban kedvezőbb helyzetet prognosztizálnak: az előző két évet 1,4%-os, illetve 2,1%-os bővülés jellemezte, amelyet 3,2%-os, jövőre 3,5%-os ütem követ majd. Nigéria összességében figyelemre méltó növekedést mutat fel: az előző két évet 5,4%-os, illetve 6,1%-os bővülés jellemezte, amely után 4,8, majd 5,2%-ot várnak.

Az IMF kedvezőnek látja a fejlett országok gazdasági kilátásait. Ennél az ország-csoportnál gyorsuló növekedést vetítenek előre a szakértők: a 2013-ban mért 1,3%-ot, valamint a múlt évre várt 1,8%-ot követően az idén és jövőre egyaránt 2,4%-os bővüléssel számolnak. Az optimizmus főként az Egyesült Államok kedvező növekedési esélyeire épül: a prognózis szerint az USA bruttó hazai terméke az előző két évi 2,2%, illetve 2,4% után az idén 3,6%-kal, jövőre pedig 3,3%-kal emelkedhet. Nagy-Britannia gazdasága is kiegyensúlyozottan bővül: a 2013-ban megállapított 1,7%-ot követően tavaly minden bizonnyal 2,6%-kal nőtt a GDP, amelyet az idén várhatóan 2,7%-os, míg jövőre 2,4%-os dinamika követ. Kanadában is stabilnak látszik a fejlődés: a négy érték rendre: 2%, 2,4%, illetve a prognózis szerint 2,3% és 2,1%. Nehéz helyzetben van a japán gazdaság: a 2013. évi 1,6%-ot követően tavaly ismét recesszió közeli állapot alakult ki, valószínűleg 0,1%-os GDP bővüléssel. Az idei prognózis mindössze 0,6%-os, míg a jövő évi is csupán 0,8%-os növekedéssel számol.

Az IMF és az Európai Bizottság szakértői gyökeresen másként látják az eurózóna kilátásait. Washingtonból az idei évre csupán 1,2%-os, míg jövőre 1,4%-os növekedés esélyét látják, és az őszi prognózisukhoz képest ez évre 0,2, míg a következőre 0,3 százalékponttal rontottak is a kilátásokon. Míg Németország gazdaságának bővülésére az Európai Bizottság az idei és a jövő évre 1,5%-ot, illetve 2%-ot jelzett előre, addig az IMF szerint 1,3%-ra, és jövőre is csak 1,5%-ra lehet számítani. Franciaország gazdasági növekedését Brüsszelben 1%-osnak, illetve jövőre 1,8%-osnak ítélik meg, addig az óceán túlsó partján csupán 0,9%-ot, illetve 1,3%-ot várnak. Az olasz gazdaság Európából nézve 0,6%-os, illetve 1,3%-os ütemben fejlődhet, míg a nemzetközi pénzügyi szakértői szerint a dinamika csupán 0,4%, illetve 0,8% lehet. Spanyolországot illetően abban azonos a két szakértő gárda véleménye, hogy a többéves recessziót viszonylag dinamikus növekedés követi, az ütemben már itt is eltérés van: az európai szakértők 2,3%-os, illetve 2,5%-os GDP bővüléssel számolnak, míg a banki specialisták csak 2%-ot, illetve 1,8%-ot valószínűsítene.

A magyar gazdaság ez évi kilátásait a mértékadó elemző intézetek nagyon hasonlóan ítélik meg. Általános vélemény szerint ***a múlt évben bekövetkezett dinamikus növekedés egyszerű tényezők együttes hatásának következménye, és ez évre jelentős, sőt a következő évekre további lassulást várnak.*** Az eddig ismert adatok szerint a múlt évben a bruttó hazai termék 3,2-3,4%-kal emelkedett; az Európai Bizottság prognózisa ez évre 2,4%-os, jövőre 1,9%-os bővülést vár. A tavalyi kiemelkedő növekedési ütem főként annak köszönhető, hogy az uniós forrásokat az ország időben egyenetlenül hívta le, és a 7 éves ciklus lezárultával a múlt évben került be a gazdaságba az összesen rendelkezésre álló 8 ezer milliárdos keret csaknem 30%-a. A tavalyi kapkodásnak egyik oka, hogy a kormány 2010-ben leállította az uniós projekteket, melyek csaknem két évig nem is indultak újra; többször is átalakította a fejlesztési források elosztásáért felelős intézményeket, a működésképtelenség határára juttatva az érintett szervezeteket. A lemaradást sok szabálytalanság árán, kétségbeesetten igyekezett behozni a kormány, amellyel egyébként a későbbi büntetéseket kockáztatta. Ez az amúgy rendkívül kedvezőtlen helyzet a tavalyi növekedési ütemet érzékelhetően megemelte.

A tavalyi jelentős növekedést segítette a járműipari fejlesztések lezárulása, illetve ennek következtében a jelentősen megnövekedett kapacitások termelést növelő hatása. A mezőgazdaság kiemelkedő évet zárt 2013-ban, amely tavaly megismétlődött; az agrárium hozzáadott értéke így jelentősen felülmúlta a várakozásokat. A GDP növekedésben jelentős tényező volt a fogyasztás érzékelhető emelkedése, amelyben a választási gazdaságpolitika hatása tükröződött. A korábbi évek erőteljes megszorításai után a három választásra figyelemmel a kormány a fogyasztást növelő intézkedéseket hozott. Természetesen a gazdasági növekedés jelentős dinamikája statisztikailag az előző évhez mért változást jelenti, azaz a kiemelkedőnek tűnő ütem az előző évek recessziójához mérten értelmezhető. Jellemző a magyar gazdaság állapotára, hogy ***a múlt évi növekedéssel a gazdasági teljesítmény csupán elérte, pontosabban valószínűleg csak alulról súrolta a válság előtti szintet, miközben a környező országok ezt a szintet már évekkal ezelőtt elérték és meghaladták.*** Azaz a lemaradásunk az elmúlt években nyilvánvalóvá vált.

Az idei évben azért nem számíthatunk a fejlődési ütem fennmaradására, mert a dilettáns, konfrontatív kormányzati gazdaságpolitika következtében menekül a működőtőke, elmaradnak

a beruházások. Az elmúlt években a kiszámíthatatlan gazdaságpolitika következtében már látható volt a működőtőke kivonásának tendenciája; ez a folyamat **tavaly egészen nagy méreteket öltött, és – az anyabankok kényszerű tőkepótlását leszámítva – 2 milliárd eurót elérő működőtőkét vontak ki az országból.** Láthatóan **gyorsuló ütemben romlik az ország nemzetközi megítélése,** amely akadályozza a nemzetközi gazdasági kapcsolatok erősítését. A saját gazdasági és politikai közegünkben növekszik a bizalmatlanság, így fokozatosan nehezülnek az üzletkötések, míg a keleti kapcsolatok nem hoztak érdemleges eredményt.

Jellemző a gazdaság helyzetére, hogy az uniós projektek által felpörgetett állapotban a beruházások tavaly – kétségtelenül a rendkívül alacsony bázishoz képest – 14-16%-kal bővültek, és az építőipari termelés volumene is hasonló dinamikával nőtt, addig idén a beruházások volumene várhatóan stagnál, és az építőiparban sem lehet érzékelhető növekedésre számítani. A nemzetközi konjunktúra is kétségtelenül befolyásolja a gazdasági kilátásokat, de ennél sokkal nagyobb kockázatot jelent a nemzetközi elszigeteltség. **Ahhoz, hogy legalább ne növekedjen az elmaradásunk a környező országokhoz képest, ahhoz is gyökeresen más, kiszámítható, a piacgazdaság alapvető elveit tiszteletben tartó gazdaságpolitikára van szükség.** Igaz, erre vajmi kevés reményt kínál a jelenlegi kormány.

Foglalkoztatottság, keresetek

A múlt évben jelentősen bővült a foglalkoztatás. Az előző években meglehetősen nehézségek árán tudta kimutatni a kormány a dolgozói létszám emelkedését, tavaly a gazdasági növekedés eredményeként 208 ezer fővel nőtt a foglalkoztatottak átlagos száma a 2013. évihez képest. **E bővülés fele a versenyszférában következett be, míg egyharmada a közfoglalkoztatottak és a külföldön dolgozók emelkedő létszámának köszönhető.** Ugyanakkor ez a számottevő bővülés az előző évek csökkenő, majd stagnáló foglalkoztatásához képest ment végbe, mivel 2013-ban a foglalkoztatottak száma még nem érte el a 2008. évi létszámot sem. Azóta a közmunkások száma kétszeresére nőtt, és folyamatosan emelkedik a külföldön dolgozók száma is. **A versenyszférában a múlt évben éppen annyian dolgoztak, mint közvetlenül a válságot megelőzően.**

A KSH mintavételes lakossági adatfelvétele szerint a negyedik negyedév átlagában a **foglalkoztatottak száma** 4 142 ezer fő volt, 13 ezer fővel, 0,3%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 172 ezer fővel, 4,3%-kal több, mint egy évvel korábban. A foglalkoztatottak közül 178 ezren közfoglalkoztatásban vettek részt, és a munkaerő-felvétel módszertana alapján 111 ezer külföldön dolgozót is hazai foglalkoztatottnak mutatott ki a KSH. A hazai munkaerőpiacon ténylegesen foglalkoztatottak száma ennek alapján 3 852 ezer fő volt. A foglalkoztatottak teljes létszámával számolva a 15-64 éves népesség **foglalkoztatási rátája** 62,6% volt, 3,2 százalékponttal magasabb, mint az előző év azonos időszakában.

A foglalkoztatás bővülésében a közmunkák kiterjesztésének és a gazdaság növekedésének volt szerepe. A negyedik negyedévi adatok szerint a legnagyobb, 8,3%-os emelkedés a legfeljebb

alapfokú végzettséggel rendelkezők munkához jutásában volt, amely mögött a közmunkás jogviszony létesítése állt. A legtöbb új munkahely, 45 ezer a feldolgozóiparban jött létre a járműipari nagyberuházások nyomán keletkezett kapacitások kihasználásával. A hazai foglalkoztatási statisztikában szereplő, külföldön dolgozók száma a negyedik negyedévben jelentősen, 15,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbi. A múlt év utolsó három hónapjában változatlanul a diplomások foglalkoztatási rátája volt a legmagasabb, amely elérte az 81,2%-ot. A szakmunkás végzettséggel rendelkezők foglalkoztatási aránya 70% volt, az érettségizetteké 65,6%, míg a legfeljebb 8 általánost végzettké mindössze 32,4%.

A negyedik negyedévben az **aktív munkanélküliek száma** 319 ezer fő volt, 80 ezer fővel, 20,1%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A **passzív munkanélküliek száma** – az utolsó ismert adat szerint – a harmadik negyedévben 87 600 fő volt. A **munkanélküliségi ráta** a múlt év utolsó trimeszterének átlagában 7,1% volt, 2 százalékponttal kisebb, mint a megelőző év azonos időszakában. A közfoglalkoztatás erőltetett bővítése ellenére az ország szinte kettészakadt a foglalkoztatási lehetőségek szempontjából: két régióban kritikus, másik két régióban magas, míg három régióban alacsony a munkanélküliség. Észak-Alföldön 10,8%, Észak-Magyarországon 9,5%, azaz rendkívül magas volt a negyedik negyedévben a munkanélküliségi ráta. Ezeknél valamivel alacsonyabb, Dél-Alföldön 8,1%, Dél-Dunántúlon pedig 7,5% volt e mutató értéke. Három régióban az Európai Unió mércéjével is kedvezőnek tekinthető a foglalkoztatási helyzet: Közép-Magyarországon 5,8%, Közép-Dunántúlon 5,4%, míg Nyugat-Dunántúlon különösen alacsony, csupán 4% volt a munkanélküliségi ráta. Ez utóbbi adat tükrözi a térség kedvező helyzetét azáltal, hogy a határ menti körzetekből több tízezer munkavállaló naponta ingázik ausztriai munkahelyekre. Változatlanul igen magas, 18,3% volt a 25 éven aluli fiatalok munkanélküliségi rátája, noha az egy évvel korábbihoz képest értéke 5,8 százalékponttal csökkent. Továbbra is **komoly gond a tartós munkanélküliség**: az álláskeresők közel fele, 47,3%-a több mint egy éve keresett munkát; a munkanélküliség átlagos időtartama csaknem másfél év, 17,9 hónap volt a negyedik negyedévben.

A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat adatai szerint a **regisztrált álláskeresők száma** a múlt év végén 391 ezer fő volt, 17 300 fővel, 4,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 23 200 fővel, 5,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Decemberben a foglalkoztatók 67 600 új támogatott álláshelyet jelentettek be, 4,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A nem támogatott új álláshelyek száma csupán 10 100 volt, 2,5%-kal kevesebb, mint a megelőző év utolsó hónapjában. Azaz az új munkahelyek jóval több mint négyötöde, 87%-a közfoglalkoztatásra irányult, míg piaci munkahelyek alig jöttek létre.

A regisztrált munkanélküliek közel egyhatoda, 15,7%-a 25 éven aluli fiatal volt, négyötödük, 79,4%-uk az első munkahelyét kereste. A munkanélküliek több mint egynegyede, 26,5%-a az 50 éven felüli korosztályhoz tartozott, és az álláskeresők több mint fele, 52%-a a szakképzetlenek köréből került ki. A múlt év utolsó hónapjában a regisztrált munkanélküliek kevesebb mint egyhatoda, 15,5%-a, 60 500 fő volt jogosult álláskeresői támogatásra, míg a lényegesen kisebb összegű szociális segélyben az álláskeresők kevesebb mint egyharmada, 31,2 %-a részesült. A munkanélküliek több mint fele, 53,3%-a teljesen ellátatlanul maradt, amely egyenes következménye annak, hogy az álláskeresői támogatás – igen szerény

összegeben – mindössze 3 hónapig jár, míg az Európai Unióban a legrövidebb folyósítási időtartam 9 hónap, és több országban az egy évet is meghaladja.

Változatlanul **jelentős területi különbségek terhelik a munkaerőpiacot**. A közfoglalkoztatás számottevő bővülése ellenére decemberben Észak-Magyarországon 3,2%-kal, ezen belül Nógrád megyében számottevően, 23,7%-kal több munkanélküli volt, mint egy évvel korábban. Pest megyében 5,5%-kal emelkedett a nyilvántartásban szereplő álláskeresők száma az előző év decemberéhez képest. A múlt év utolsó hónapjában két régióban a regisztrált munkanélküliek aránya meghaladta az országos átlag másfélszeresét: Észak-Magyarországon 16,3%, Észak-Alföldön pedig 15% volt az értéke. Öt megyében a munkanélküliségi ráta meghaladta az országos átlag másfélszeresét, ezek közül három megyében a kétszeresét is. A legmagasabb, 18,4%-os munkanélküliségi arányt Nógrád megyében mérték, ahol a 14 200 regisztrált álláskereső volt. Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 46 600 álláskeresőt regisztrált a munkaügyi szolgálat, valamelyest, 2,5%-kal kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában, míg a munkanélküliségi ráta rendkívül magas, 17,9% volt. Ugyanezt az arányt rögzítették Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében is: a nyilvántartásban 41 500 álláskereső szerepelt, 7,7%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. Somogy megyében 15,5%, Hajdú-Bihar megyében pedig 13,9% volt decemberben a munkanélküliségi ráta.

A **közfoglalkoztatottak száma** a múlt év novemberében 165 700 fő volt, 7,2%-kal kevesebb, mint egy hónappal, és 7,6%-kal kevesebb, mint egy évvel korábban. A múlt év első tizenegy hónapjának átlagában, – a választásoktól nyilván nem függetlenül – 182 100 fő dolgozott közmunkán, másfélszer annyi, 48,8%-kal több, mint a megelőző év azonos időszakában. A teljes munkaidős közmunkások bruttó átlagkeresete ebben az időszakban 78 100 forint volt, a jogszabályban előírt minimálbér alig több mint háromnegyede, 76,9%-a.

Az intézményi munkaügyi statisztika adatai szerint a múlt év első tizenegy hónapjában a legalább ötfős vállalkozásoknál, a költségvetési szerveknél és a jelentősebb nonprofit szervezeteknél – a közfoglalkoztatottakat is beleszámítva – 2 818 ezer fő **állt alkalmazásban**, 4,7%-kal több, mint a megelőző év azonos időszakában. A közfoglalkoztatottak nélkül az alkalmazottak létszáma 2,6%-kal haladta meg az egy évvel, és 1,4%-kal a két évvel korábbit. A **költségvetési intézményeknél** – a közfoglalkoztatottak nélkül – 694 ezer főt alkalmaztak, 3,7%-kal többet, mint az előző év azonos időszakában. Az igazgatásban és a védelemben 2%-kal emelkedett a létszám az egy évvel, és 4,9%-kal a két évvel korábbihoz képest. Az oktatásban 2,5%-kal dolgoztak többen, mint a megelőző év azonos időszakában, de még így is 2,7%-kal kevesebb volt a pedagógusok száma a két évvel azelőttinél. Az egészségügyben és a szociális ellátásban 8,4%-kal nőtt a közalkalmazotti jogviszonyban dolgozók száma, miután a kormány szinte a teljes intézményhálózatot államosította.

A nemzetgazdaságban a teljes munkaidőben foglalkoztatottak **bruttó átlagkeresete** a múlt év első tizenegy hónapjában 235 900 forint volt, 2,7%-kal több, mint egy évvel korábban. A versenyszférában 250 500 forint volt az átlagos kereset, 4,2%-kal magasabb, mint a megelőző év azonos időszakában. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 239 900 forint volt a keresetek átlaga, 5,6%-kal magasabb, mint egy évvel azelőtt. A költségvetési intézményeknél a teljes munkaidőben foglalkoztatottak közül 217

ezer fő a nettó keresetének csökkenése miatt átlagosan 9 700 forint – a keresetbe nem tartozó – kompenzációt kapott a kedvezőtlen adó- és járulékváltozások részbeni ellentételezésére.

A **nettó átlagkereset** a múlt év első tizenegy hónapjában 154 500 forint volt, 2,7%-kal több, mint a megelőző év azonos időszakában. A fogyasztói árak ebben az időszakban 0,2%-kal mérséklődtek, így a reálkereset 2,9%-kal emelkedett. A versenyszférában a fizikai dolgozók nettó átlagkeresete 113 300 forint volt, 4%-kal több az egy évvel azelőttinél; a szellemi dolgozók nettó keresete 245 600 forint volt, 4,8%-kal több, mint a múlt év azonos időszakában. A költségvetési intézményekben – a közfoglalkoztatottak bérét figyelmen kívül hagyva – 157 200 forint volt az átlagkereset, 5,6%-kal több, mint egy évvel korábban. A közigazgatásban és a védelemben 2,3%-kal, az oktatásban 14,1%-kal, míg az egészségügyben és a szociális ellátásban 2%-kal emelkedett a nettó kereset.

Áralakulás

A múlt év utolsó hónapjaiban **a magyar gazdaságot is elérte az Európai Unió több tagállamában már egy éve érzékelhető defláció**. Az ipari termelői árak mérséklődését az energiahordozók markáns áresése és a némileg lanyhuló kereslet, a mezőgazdasági árak esését az igen kedvező termés és a szerény kereslet magyarázza. A fogyasztói árak a múlt évben a vártnál is nagyobb mértékben estek. A fogyasztói árak mérséklését meghatározta a világpiaci árak tartós csökkenése is; érvényesült a háztartási energia hatósági árának többszöri csökkentése, igaz **a világpiaci tendenciák alapján kormányzati beavatkozás nélkül feltehetően alacsonyabbak lennének a lakossági árak a jelenleginél**.

Az **ipari termelői árak** novemberben 0,4%-kal csökkentek az előző hónaphoz, és 0,6%-kal nőttek az egy évvel korábbihoz képest, az első tizenegy hónapban pedig összességében 0,4%-kal mérséklődtek. A novemberi árak a kohászatban 6%-kal, a textil- és bőriparban 4,9%-kal, a villamos berendezések gyártásában 3,9%-kal emelkedtek, míg a kőolaj-feldolgozásban 5,3%-kal, a villamosenergia-iparban 4%-kal, a vízkezelésben 1,5%-kal csökkentek. A feldolgozóipari árak novemberben 0,4%-kal mérséklődtek az egy hónappal, és 1,3%-kal nőttek az egy évvel korábbihoz viszonyítva, az első tizenegy hónapban pedig 0,7%-kal haladták meg az előző év azonos időszakában regisztrált szintet.

Az **ipari export értékesítési árai** novemberben 0,1%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 1,7%-kal nőttek az egy évvel azelőttihez képest, az első tizenegy hónapban pedig 0,6%-kal emelkedtek. Novemberben a kivitel értékesítési árai 6,3%-kal nőttek a kohászatban, 5,7%-kal a nyomdaiparban, 5,2%-kal a textil- és bőriparban, míg 7,8%-kal csökkentek a kőolaj-feldolgozásban, 1,6%-kal a villamosenergia-iparban, 0,7%-kal a gyógyszeriparban. A feldolgozóipari export értékesítési árai novemberben 0,1%-kal mérséklődtek az egy hónappal, és 1,7%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest; az első tizenegy hónapban 0,7%-kal haladták meg az egy évvel azelőtti szintet. Az **ipar belföldi értékesítési árai** novemberben 0,8%-kal csökkentek az egy hónappal, és 1,2%-kal az egy évvel korábbihoz képest, az első

tizenegy hónapban pedig 2,1%-kal mérséklődtek. A novemberi árak 5,4%-kal emelkedtek a kohászatban, 3,6%-kal a textil- és bőriparban, 3,2%-kal az egyéb feldolgozóiparban és javításban, míg 4,3%-kal mérséklődtek a villamosenergia-iparban, 4,2%-kal a kőolaj-feldolgozásban, 1,5%-kal a vízkezelésben. A feldolgozóipar belföldi értékesítési árai novemberben 1,2%-kal csökkentek az egy hónappal, és 0,4%-kal nőttek az egy évvel azelőttihez viszonyítva, az első tizenegy hónapban pedig összességében 0,8%-kal emelkedtek.

A **mezőgazdasági termelői árak** novemberben 6,8%-kal csökkentek az egy évvel azelőttihez képest. A növényi és kertészeti termékek ára 8,3%-kal maradt el az egy évvel korábbtól. A gabonafélék termelői ára 6,7%-kal mérséklődött; ezen belül a búzáé 2,5%-kal emelkedett, míg a kukoricáé 10%-kal visszaesett. Az ipari növények termelői ára 6,9%-kal, ezen belül az olajos növényeké 2,5%-kal csökkent. A zöldségek felvásárlási ára 9,7%-kal emelkedett, a gyümölcsöké jelentősen, 28,9%-kal, a burgonyáé – a magas bázishoz képest – 44,5%-kal visszaesett.

Az élőállatok és állati termékek termelői ára novemberben 4,5%-kal mérséklődött. A vágóállatok felvásárlási ára 6,2%-kal csökkent, ezen belül a vágómarháé – az alacsony bázishoz képest is – 10,1%-kal, a vágósertésé 9,4%-kal, a vágóbaromfié pedig 3,5%-kal. Az állati termékek felvásárlási ára 0,9%-kal mérséklődött; ezen belül a tejé – a magas bázishoz képest – 4,7%-kal csökkent, a tojásé – az alacsony bázishoz viszonyítva – 13,2%-kal emelkedett.

A **fogyasztói árak** decemberben 0,7%-kal mérséklődtek az előző hónaphoz, és 0,9%-kal az egy évvel korábbihoz képest, a múlt évben pedig összességében 0,2%-kal csökkentek. Az előző hónaphoz viszonyítva az élelmiszerek 0,7%-kal mérséklődtek, míg a ruházati termékek 0,4%-kal drágultak, az üzemanyagokért jelentősen, 5,9%-kal kellett kevesebbet fizetni. Az egy évvel korábbihoz képest decemberben az élelmiszerek ára 0,6%-kal csökkent. A tojás ára 3,9%-kal, a tejé 1,2%-kal emelkedett, a cukoré 19,6%-kal, az étolajé 5,2%-kal, a liszté 3,9%-kal mérséklődött, az idényáras élelmiszerekért 4,5%-kal kellett kevesebbet fizetni. A szeszes italok és a dohánytermékek ára 1,2%-kal nőtt. Az iskolai étkezés 2,1%-kal, az óvodai, bölcsődei étkezés 1,6%-kal drágult. A szolgáltatások 1,5%-kal, ezen belül a kulturális, oktatási és szabadidős szolgáltatások 2,3%-kal drágultak, a helyi közösségi közlekedés díja 6,8%-kal csökkent. A háztartási energia ára az előző év decemberéhez viszonyítva 5,4%-kal, az üzemanyagoké 10,4%-kal visszaesett. A ruházati termékek ára 0,2%-kal, a tartós fogyasztási cikkeké némileg, 0,1%-kal mérséklődött.

A **nyugdíjas** fogyasztói kosárral számított **árindex** decemberben 0,5%-kal csökkent az előző hónaphoz, és 0,6%-kal az egy évvel korábbihoz képest, valamint a múlt év folyamán egyaránt. Az év utolsó hónapjában 0,8%, míg a tavalyi év egészében 2,2% volt a – hatósági árak, nyers élelmiszerek és üzemanyagok figyelmen kívül hagyásával számított – **maginfláció**.

Jövedelem és fogyasztás

A **kiskereskedelmi forgalom** volumene novemberben – naptárhatástól megtisztított adatok szerint – 5,1%-kal nőtt, és ugyanennyivel bővült az első tizenegy hónap egészében is. Az élelmiszerek eladása a múlt év elejétől 5%-kal, ezen belül novemberben 2,7%-kal emelkedett az egy évvel azelőttihez viszonyítva. A forgalom több mint háromnegyedét adó élelmiszerláncok értékesítési volumene a múlt év elejétől 2,1%-kal csökkent, míg a dohányboltokat is magukba foglaló szaktoltoké 40%-kal meghaladta az egy évvel korábbit. A számottevő különbség a dohánykereskedelem drasztikus átalakítására vezethető vissza.

Az élelmiszereken kívüli termékek forgalma novemberben 6,4%-kal, a múlt év első tizenegy hónapjában 5,2%-kal emelkedett. A ruházati termékek eladása novemberben számottevően, 13,5%-kal, a hasznáلتickeké 8,9%-kal, az iparcikkéké 7,2%-kal, a bútoroké és a műszaki cikkeké 3,3%-kal, a gyógyszereké és az illatszereké 2,9%-kal nőtt. A csomagküldő és internetes kereskedelem változatlanul rendkívül dinamikusán, 36,1%-kal bővült. Az üzemanyag forgalom volumene novemberben jelentősen, 8,6%-kal, az első tizenegy hónapban 5,4%-kal emelkedett. A gépjárművek és járműalkatrészek eladása novemberben 1,6%-kal meghaladta az egy évvel korábbi szintet.

A **lakosság betétállománya** decemberben 177 milliárd forinttal emelkedett, és az év végén 6 895 milliárd forintot tett ki. A forintbetétek volumene 178 milliárd forinttal nőtt, míg a devizabetéteké változatlan maradt: tranzakciók eredményeként 23 milliárd forinttal csökkent, árfolyamváltozás következtében 22 milliárd forinttal nőtt. A múlt év végén a lakosság birtokában 2 411 milliárd forint értékű állampapír állomány volt, 42,8%-kal több, mint az év elején.

A **lakosság hitelállománya** decemberben 38 milliárd forinttal emelkedett, és az év végén 6 727 milliárd forintot tett ki. A forinthitelek volumene 14 milliárd forinttal, a devizahiteleké tranzakciók eredményeként 27 milliárd forinttal csökkent, míg árfolyamváltozás következtében 79 milliárd forinttal nőtt. A lakossági devizahitelek állománya az év végén 3 553 milliárd forint volt, a teljes lakossági hitelállomány 52,9%-a.

Államháztartás, külgazdasági egyensúly

A **külkereskedelmi forgalom** a múlt év első felében dinamikusán bővült, a második félévben némi lassulás figyelhető meg a kivitelben. Az export és az import volumene novemberben egyaránt 5%-kal nőtt. Az első tizenegy hónapban a kivitel 6,7%-kal, a behozatal 8,2%-kal emelkedett. A külkereskedelmi mérleg aktívuma 1 908 milliárd forintot, illetve 6,2 milliárd eurót tett ki, 47 milliárd forinttal, illetve 153 millió euróval kevesebbet, mint az előző év azonos

időszakában. Az első tizenegy hónapban az export forintban mért árszínvonala 0,9%-kal emelkedett, míg az importé gyakorlatilag nem változott, így a cserearány 0,8%-kal javult. A forint árfolyama az euróhoz képest 4%-kal, az amerikai dollárhoz viszonyítva 3%-kal gyengült.

A múlt év első tizenegy hónapjában a forgalom felét adó gép- és szállítóeszköz kivitel 7,9%-kal, az árufőcsoport behozatalának volumene 7,1%-kal emelkedett. A forgalom dinamikus bővülése a járműgyártáshoz kötődik: számottevően, 33%-kal nőtt a személygépkocsik exportja, valamint 25%-kal a gépjárműalkatrészek importja. A járműiparhoz kapcsolódva 10%-kal emelkedett a villamos gép és készülék külkereskedelem. A híradástechnikai készülékek kivitele az első tizenegy hónapban 20%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. A másik jelentős árufőcsoport, a feldolgozott termékek kivitele 6,8%-kal, a behozatala 9,1%-kal emelkedett. E termékkörben is a járműiparhoz kapcsolódó forgalom bővült dinamikusán: 10%-kal nőtt a szakmai tudományos műszer kivitel, és a gumigyártmány, valamint a készbőr behozatal. Az energiahordozók importja 11,7%-kal bővült; ezen belül a kőolajé 5%-kal, a földgázé 20%-kal, a villamos energiáé 10%-kal. Az élelmiszerexport szerény mértékben, 2,9%-kal, az import 5,3%-kal bővült.

A múlt év első tizenegy hónapjában a kivitel 79%-át, valamint a behozatal 75%-át az Európai Unió tagállamaival bonyolítottuk le. Az Európai Unióba irányuló export volumene 8,4%-kal, ezen belül a 15 tradicionális tagállamba irányuló 10,6%-kal, az új tagállamokba kerülő 3,1%-kal emelkedett. Az Európai Unió tagállamaiból érkező import 12,3%-kal, ezen belül a régi tagállamokból származó 11,5%-kal, az újakból érkező pedig 14,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. Az Európai Unióval folytatott kereskedelemben a mérleg 2 317 milliárd forint, illetve 7,5 milliárd euró többletet mutatott, 416 milliárd forinttal, illetve 1 352 millió euróval kevesebbet, mint az előző év azonos időszakában. Az egyéb országokba irányuló kivitel volumene szerény mértékben, 0,9%-kal emelkedett, míg a behozatalé 2,3%-kal visszaesett. A külkereskedelmi mérleg hiánya ebben a relációban 413 milliárd forint, illetve 1,3 milliárd euró volt, 369 milliárd forinttal, illetve 1 199 millió euróval kevesebb, mint egy évvel azelőtt.

Az *államháztartás* – önkormányzatok nélküli – *pénzforgalmi szemléletű konszolidált hiánya* a múlt év végén 826 milliárd forint volt, a módosított – jelentősen megemelt – éves előirányzat 71,7%-a. A múlt évben a központi alrendszernek 17 304 milliárd forint bevétele keletkezett, amely a törvényi előirányzatot 8,3%-kal haladta meg, és 18 130 milliárd forint kiadása teljesült, amely az éves előirányzat 105,8%-át tette ki. A központi költségvetés deficitje a múlt évben 837 milliárd forint volt, amely a törvényi előirányzat 74,2%-a.

A *gazdálkodó szervek* a múlt évben 1 305 milliárd forint *adót fizettek*, 13,3%-kal többet, mint a megelőző évben. A növekedés főként abból adódott, hogy decemberben a társasági-adó előleg befizetések jelentősen meghaladták a tervezettet, és az adónemből származó bevétel 22,4%-kal meghaladta az előző évit. A pénzügyi szervezetek különadó címen 149 milliárd forinttal gazdagították a költségvetést. Az egyéb központosított bevételek jogcímen 324 milliárd forintot fizettek a kötelezettek, 38,8%-kal többet, mint egy évvel korábban; a jelentős emelkedés a megelőző év közepén bevezetett elektronikus útdíjra, a magasabb összegű hulladéklerakási járulékra, és a kivetett bírságok emelkedő mértékére vezethető vissza.

Fogyasztási adókból a múlt évben 4 336 milliárd forint folyt be az államkincstárba, 6,9%-kal több, mint a megelőző évben. Általános forgalmi adóból 8%-kal nőtt a befizetett összeg, a jövedéki adóbevételek 2,4%-kal emelkedtek. Ez utóbbin belül az üzemanyag-forgalomból 7,6%-kal, a szeszes italok értékesítéséből 8,7%-kal nagyobb, míg a dohánytermékek forgalmazásából 9%-kal kisebb bevétel származott, főként az illegális kereskedelem, a cigaretta-csempészet széles körű terjedése következtében. A múlt évben 278 milliárd forint tranzakciós illetéket fizettek meg a kötelezettek, 7,1%-kal többet, mint egy évvel korábban.

A **lakosság** a múlt évben 1 754 milliárd forint **adót fizetett**, 32%-kal többet, mint a megelőző évben. A személyi jövedelemadóból 5,6%-kal, illetékekből kiemelkedően, 127,1%-kal több bevétel keletkezett. A társadalombiztosítási alapok bevétele a múlt évben 5 032 milliárd forint volt, 3,4%-kal több az egy évvel azelőttinél.

A **költségvetési szervek kiadásai** a múlt évben 4 057 milliárd forintot tettek ki, ami 5,2%-kal magasabb volt a 2013. évinél, és egynegyedével, 25,4%-kal több a törvényben megengedett előirányzatnál. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok kiadásai jelentősen, 24,5%-kal meghaladták az egy évvel azelőttit; e jogcím tartalmazza a kormányzati presztízsbetűzéseket, az egyházi intézmények és a hittanoktatás többletfinanszírozását. A szakmai fejezeti kezelésű előirányzatok uniós kiadásai 12,2%-kal nagyobb összegben teljesültek az előző évinél, amely a hétéves uniós finanszírozási ciklus 2013. évi lezárása nyomán megindult, és a múlt év utolsó negyedében felgyorsult kapkodást tükrözi. **Az állami vagyonnal kapcsolatos kiadások egészen kivételes mértékben, több mint másfélszeresükre, 53,2%-kal 400 milliárd forintra nőttek**, melynek nagyobb részét gazdasági társaságok vagyonának kivásárlására, és az állami ingatlanvagyon kiadásnövelő gyarapítására használta fel a kormány.

Szociális és családtámogatásokra a múlt évben 683 milliárd forintot fordítottak kormányzati szinten, 8,5%-kal kevesebbet, mint a megelőző évben. A családtámogatásokra kifizetett összeg 3,1%-kal csökkent. **A kormány a múlt évben is ezeken a jogcímenek takarított meg a legtöbbet a költségvetési törvényben meghatározott előirányzatokból.** A foglalkoztatási alapról jelentősen, 11,4%-kal nőttek a kiadások; ezen belül a közmunka programra 31,9%-kal többet, míg álláskeresési támogatásra 5,9%-kal kevesebbet költöttek. A nyugdíjalap kiadásai 3,5%-kal, az egészségbiztosítási alapéi pedig 3,2%-kal emelkedtek az egy évvel korábbihoz képest.

A **költségvetési szervek tartozásállománya** a múlt év végén 98,2 milliárd forintot tett ki, 9%-kal kevesebbet, mint egy hónappal, és 10,5%-kal többet, mint egy évvel korábban. Még **soha nem volt ilyen magas a költségvetési szervek lejárt határidejű tartozásállománya az év végén**, mint a múlt év utolsó napján. A tartozásállomány négyötödét, 79,4%-át az Emberi Erőforrások Minisztériumának felügyelete alá tartozó intézmények halmozták fel. A kórházak, iskolák és felsőoktatási intézmények hatalmas, 78 milliárd forintos lejárt határidejű adóssága arra utal, hogy **a kormány képtelen megteremteni a normális működés feltételeit, és komolyan veszélyezteti a közszolgáltatások elemi szintjének fenntartását is.**

A Miniszterelnökség – úgy tűnik, helyzetével visszaélve – jelentős, 7,8 milliárd forintos tartozást halmozott fel, melynek ráadásul döntő többsége, 71%-a 60 napnál régebben állt fenn az év végén. A költségvetési intézmények tartozásának 92,8%-a szállítókkal szemben fennálló adósság volt, amelyből 8,2 milliárd forinttal a közüzemi szolgáltatóknak tartoztak. Az

intézményi gazdálkodás súlyos zavaraira utal, hogy a múlt év végén a költségvetési intézmények több mint felének, 51,9%-ának volt lejárt határidejű tartozása. E tartozások 17,1%-a egy hónapnál régebben fennálló, de 60 napos késedelmet nem meghaladó adósság volt. A költségvetési szervek tartozásállományának közel felénél, 48,6%-ánál viszont a késedelem a két hónapot is meghaladta.

A kormány már az év elején deklarálta, hogy teljesült a 2014. évi államháztartási hiánycél; ugyan még csupán a pénzforgalmi adatokat ismerjük, de minden bizonnyal biztonságosan a 2,9%-os kitűzött érték alatt maradt az eredményszemléletű deficit. Tehát amennyiben ez volt a kormány legfontosabb gazdaságpolitikai célja, akkor ez kétségtelenül teljesült. A tartalmi kérdések ugyanakkor egészen más képet mutatnak. A jelenlegi kormány az ötödik költségvetési évet zárta, amely világosan mutatja a gazdaságpolitika súlyos következményeit. ***A gyökeresen átalakított államháztartási szerkezet mélyen leértékeli nem csupán a jólét kiadásokat, hanem a modernizáció esélyét megteremteni képes szolgáltatások elöl is elszívja a forrásokat.*** Előrebocsátva, hogy a kormány következetes magatartással gyakorlatilag megsemmisítette a költségvetés transzparenciáját, érdemes megvizsgálni a strukturális mutatókat. Pontos információkhoz csak nagy nehézségek árán lehet jutni, mert a költségvetési és a zárszámadási törvények nélkülözik az államháztartás áttekintését lehetővé tevő részletes paraméterek közzétételét. Külön problémát okoz, hogy még a szerény mennyiségben közölt információk sem konzisztensek, így nem mindig lehet homogén idősorokat képezni.

A jövő felélését előidéző kormányzati magatartás nem csupán abban nyilvánul meg, hogy nem egészen négy év alatt elköltötték a teljes, háromezer milliárd forintos magán-nyugdíjpénztári vagyont, hanem abban is, hogy a közoktatástól és a felsőoktatástól igen jelentős forrásokat vontak el, amelynek már a közeljövőben rendkívül súlyos következményei lehetnek. Ha az egyik legjellemzőbb mutatószámot, a közkiadások arányát vizsgáljuk a bruttó hazai termékhez képest, akkor a közoktatásban jól látható a jelentős pénzkivonás. Míg ***a közoktatásra fordított közkiadások összege*** 2003-ban még elérte a GDP 5,3%-át, és 2010-ben is a bruttó hazai termék 4,8%-a volt, addig ez az arány ***2013-ra döbbenetesen alacsony lett: a GDP 3%-ára szűkült.*** ***A felsőoktatási közkiadások összege*** az előző évtizedben a bruttó hazai termék 1%-a körül alakult, míg 2010 óta bekövetkezett ***drasztikus forráskivonás következtében a GDP 0,6%-ára esett vissza.*** Ez az érték az Európai Unióban tapasztalható átlag alig fele, a közoktatásra fordított hányad pedig az uniós átlag kevesebb mint kétharmada.

Ennél is nagyobb megvonás sújtotta az egészségügyi és a szociális kiadásokat. Ennek hatását sajnos jól mérhetővé teszi, hogy a születéskor várható átlagos élettartam Magyarországon az egyik legalacsonyabb az Európai Unióban, a 40 éves férfiak várható élettartamát tekintve pedig az utolsó helyen vagyunk, már Románia és Bulgária is megelőz bennünket. ***A jövedelmi szegénységben és társadalmi kirekesztettségben élők aránya nálunk a népesség egyharmadát sújtja, 2013-ban 33,6%-a volt érintett, 2010-ben ez az arány 29,9% volt,*** ami azt jelenti, hogy az érintett népesség száma három év alatt 11,5%-kal nőtt. ***Ilyen mértékű romlás az Európai Unió egyetlen tagországában sem ment végbe az utóbbi öt esztendőben,*** sőt az országok döntő többségében – ha szerény mértékben is – javult a helyzet.

Az államháztartási kiadásokban rendkívül torz szerkezet alakult ki, melyet az idézett elő, hogy *az állam fokozatosan kivonul azokról a területekről, ahol feladata lenne a közjólét érdekében*, a jövedelmi különbségeknek a megélhetés szintjéig történő kiegyenlítésében, és *a nemzetgazdaság olyan szegmenseibe nyomul be* a működési peremfeltételek átlátható szabályozása, és azok megtartásának ellenőrzése helyett aktív szereplőként, *ahol a nálunk gazdaságilag fejlettebb demokratikus államokban nincs feladata*. Az *európai kormányok nem költenek ennyit értelmetlenül gazdasági funkciókra, miként azt a magyar politikai vezetés teszi*. A kormány az elmúlt nem egészen öt évben kétezer milliárd forintot költött részvények, társasági üzletrészek, ingatlanok vásárlására. Államosított bankokat és az egész takarékszövetkezeti szektort, állami hatáskörbe vonta a szerencsejáték-piacról a dohánykereskedelemig a piacgazdaságban az állami gyámkodásra igényt nem tartó területeket, és teherautógyárat, valamint járműjavítót is vásárolt. Ennek ellentételezésére *több mint ezer milliárd forintot kivont az oktatásból, az egészségügyből és a szociális szférából*. Azt csak rendkívüli jóindulattal lehet esetleg feltételezni, hogy ne számolt volna a súlyos következményekkel, vagy azt kell gondolnunk, hogy egészen más szempontok vezérelték.

Ha ezeket a tényeket mérlegeljük, akkor korántsem állíthatjuk, hogy sikeres az államháztartás működése, miközben maga az intézményrendszer is vergődik a forráskivonás következményei miatt. *Mára az egészségügyi ellátás finanszírozása a működőképesség határa alá szorított intézményeket, az iskolarendszer durván szelektál a tanulók között, és növeli a gyermekek családból hozott hátrányait, a felsőoktatás pedig egyre kevésbé képes betölteni a modern kor követelményeinek megfelelő szerepét*. A kormány szerint ugyanakkor az államháztartási politika sikeres, mert a hiánycél a múlt évben is teljesült.

Ipar, építőipar

Az *ipari termelés* a múlt év elejétől az év közepéig dinamikusan, míg az utóbbi hónapokban megingásokkal ugyan, és valamivel kisebb ütemben, de bővült. Az ipari kibocsátás volumene novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazított adatok szerint – 3,3%-kal nőtt az egy hónappal, és 5,8%-kal az egy évvel korábbihoz képest. A múlt év első tizenegy hónapjában 7,6%-kal emelkedett az ipari termelés volumene. A meghatározó alág továbbra is a járműgyártás: a termelés volumene novemberben 19%-kal haladta meg az egy évvel korábbit. A textilipar termelése 13,2%-kal, a villamos berendezések gyártása 8%-kal, a nyomdaiparé 7,6%-kal, a vegyiparé 6%-kal bővült, míg a kőolaj-feldolgozásé 9,4%-kal, a gyógyszeriparé 7,7%-kal, a villamosenergia-iparé 6,3%-kal visszaesett. A feldolgozóipari termelés volumene novemberben 6,7%-kal, az első tizenegy hónapban 8,7%-kal emelkedett.

Az *ipari export* novemberben 8%-kal, az első tizenegy hónapban 9,7%-kal emelkedett. A járműipar 22,9%-kal, a vegyipar 10,8%-kal, a textilipar 10,4%-kal, a villamos berendezések gyártása 10,1%-kal növelte az exportját, míg a gyógyszergyártás kivitele 8,7%-kal szűkült. A feldolgozóipar exportértékesítése novemberben 9,9%-kal, a múlt év első tizenegy hónapjában 9,7%-kal emelkedett. Az *ipar belföldi értékesítése* novemberben 1,5%-kal, a múlt év első

tizenegy hónapjában 1,1%-kal nőtt. A textil- és bőripar hazai eladásai 20,8%-kal, a nyomdaiparéi 16,4%-kal, a gyógyszergyártásai 9,5%-kal nőttek, a számítógép- és optikai termékek gyártásai 24,1%-kal, a műanyagiparéi 4,7%-kal visszaestek. A feldolgozóipar hazai értékesítése novemberben 2,4%-kal, a múlt év első tizenegy hónapjában 4,8%-kal bővült.

A legalább öt főt foglalkoztató vállalkozásoknál az *egy főre jutó termelés* a múlt év első tizenegy hónapjában 5,3%-kal emelkedett a foglalkoztatottak létszámának 2,4%-os bővülése mellett. A jelentős súllyal rendelkező feldolgozóipari ágazatok *új rendeléseinek* volumene a múlt év novemberében jelentősen, 23,1%-kal, ezen belül az exportrendeléseké 28%-kal nőtt, a belföldi rendeléseké 5,4%-kal mérséklődött. Az ipar teljes rendelésállománya november végén 23,8%-kal haladta meg az egy évvel korábbi.

Az *építőipari termelés* volumene novemberben – szezonálisan és munkanaphatással kiigazítva – 1,1%-kal csökkent az egy hónappal, és 8,8%-kal nőtt az egy évvel korábbihoz képest, a múlt év első tizenegy hónapjában pedig 16,7%-kal emelkedett. Az épületek építése novemberben 6,3%-kal visszaesett, míg az egyéb építményeké – az uniós finanszírozású kiemelt út- és vasútépítési, valamint közműfejlesztési projektek következtében – 23%-kal bővült. A múlt év első tizenegy hónapjában az épületek építése 5,5%-kal, az egyéb építményeké 28%-kal nőtt.

Az építőipari vállalkozások új szerződéseinek volumene novemberben számottevően, 43%-kal visszaesett; az épületek építésére irányulóké 8,5%-kal, az egyéb építményeket célzóké 54%-kal. Az építőipari vállalkozások teljes szerződésállománya november végén 6,2%-kal elmaradt az egy évvel korábbtól. Ezen belül az épületek építésére irányulóké 13%-kal, az egyéb építményeket célzóké 4,5%-kal visszaesett.

Mezőgazdaság

A KSH közzétette a fontosabb *növényi kultúrák* múlt évi előzetes *terméseredményeit*. A tavalyi évben a gabonafélék 16 403 ezer tonnás terméseredménye jelentősen, 20,5%-kal meghaladta az előző évit, és 29,1%-kal az előző öt év átlagát is. A búza termőterülete az előző évit 2%-kal, az előző öt év átlagát 5%-kal meghaladta, míg a kukoricáé 4,6%-kal elmaradt az előző évitől, és megegyezett az ötéves átlaggal, azt mindössze 0,1%-kal haladta meg. A cukorrépa termőterülete jelentősen, 19,1%-kal, az ötéves átlaghoz képest 5,2%-kal mérséklődött, a burgonyáé csaknem változatlan maradt, 0,7%-kal, az ötéves átlaghoz viszonyítva 5,5%-kal csökkent.

Búzából kiemelkedő mennyiséget takarítottak be: 5 235 ezer tonna termett, 3,5%-kal több az előző évi magas termésnél, és 22,7%-kal több az előző öt év átlagánál. Magas volt a termésátlag is, elérte a hektáronkénti 4,7 tonnát, amely 1,5%-kal több az előző évinél, és 16,9%-kal meghaladta az ötéves átlagot. Rekordtermést takarítottak be kukoricából: 9 169 ezer tonnát, 35,7%-kal többet az előző évinél, és csaknem ugyanennyivel, 34,7%-kal többet az ötéves átlagnál. A termésátlag is ennek megfelelően kiemelkedő volt: a 7,7 tonnás hektáronkénti

termés 42,3%-kal magasabb az előző évinél, és 34,6%-kal több az ötéves átlagnál. Az 1 010 ezer tonnás cukorrépatermés 2%-kal meghaladta az előző évi mennyiséget, és 17,9%-kal több az előző ötéves átlagnál. A jelentősen kisebb termőterület következtében a 66,4 tonnás hektáronkénti termésátlag 26%-kal magasabb az előző évinél, és 24,4%-kal az ötéves átlagnál. A burgonyából megtermett 547 ezer tonna 12,2%-os, illetve 1,9%-os emelkedést jelent az előző évihez, illetve az ötéves átlaghoz viszonyítva.

A mezőgazdasági termékek felvásárlása a múlt év első tizenegy hónapjában 9,9%-kal emelkedett. A növénytermesztési és kertészeti termékek felvásárlása 13%-kal nőtt. Gabonafélékből 10,2%-kal, zöldségfélékből 8,1%-kal, gyümölcsökből 4,2%-kal nagyobb mennyiséget vásároltak fel, mint a megelőző év azonos időszakában. Az élőállatok és állati termékek felvásárlása a múlt év első tizenegy hónapjában 6,4%-kal, ezen belül a vágóállatoké 6,5%-kal, az állati termékeké pedig 6,1%-kal emelkedett.

Turizmus

A turistaforgalom a múlt év eleje óta érzékelhetően élénkül; hosszú évek után ismét jelentősen nőtt a kereskedelmi szálláshelyeken a belföldi vendégek száma is. Az első tizenegy hónapban 8 890 ezer **vendég** 22 735 ezer éjszakát töltött el a magyarországi szálláshelyeken; a vendégek száma 6,8%-kal, a vendégéjszakáké ennél kisebb mértékben, 4,9%-kal emelkedett. A **külföldi vendégforgalom** november végéig 2%-kal nőtt; a legtöbb, 1 939 ezer vendégéjszakát a német turisták töltötték el a hazai szálláshelyeken, amely mérsékelt, 1,3%-os csökkenés a megelőző év azonos időszakához képest. Az osztrák turisták 759 ezer vendégéjszakára vették igénybe a szálláshelyeket, amely csekély, 0,3%-os emelkedés, míg az orosz turisták 739 ezer vendégéjszakája 3%-os növekedést jelent. A **belföldi vendégforgalom** az első tizenegy hónapban dinamikusán, 8,2%-kal emelkedett. A szállodák átlagos foglaltsága november végéig 52,4% volt, 1,8 százalékponttal magasabb az egy évvel korábbinál; az ötszillagos hoteleké 68,5%, a gyógyszállóké 63,4%, míg a négycsillagos szállodáké 62,2% volt. A kereskedelmi szálláshelyek bruttó árbevétele az első tizenegy hónapban 306 milliárd forint volt, 10%-kal több az egy évvel azelőttinél.

Népmozgalom

A múlt év első tizenegy hónapjában 83 500 **gyermek született**, 2,7%-kal több, mint a megelőző év azonos időszakában. A születési arányszám 9,3‰ volt, 0,3 ezrelékponttal magasabb az egy évvel korábbinál. November végéig 36 500 **házasságot kötöttek**, – a rendkívül alacsony

bázishoz képest – 3,9%-kal többet az egy évvel azelőttinél. A házasságkötési arányszám 4‰ volt, 0,1 ezrelékponttal magasabb, mint a megelőző év azonos időszakában.

Az első tizenegy hónapban 113 800 *halálesetet* anyakönyveztek, 1,4%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. A halálozási arányszám 12,6‰ volt, 0,2 ezrelékponttal kisebb, mint a megelőző év azonos időszakában. A csecsemőhalálozási arányszám 4,6‰ volt, jelentősen, 0,6 ezrelékponttal mérséklődött egy év alatt. A *természetes fogyás* az első tizenegy hónapban 30 300 fő, aránya 3,4‰ volt, szemben az egy évvel korábbi 3,8‰-kel.

Bűnügyi helyzet

A bűnügyi statisztika az utóbbi években fokozatosan leépült. Valójában a Belügyminisztérium, pontosabban a kormányzat és a Legfőbb Ügyészség egyik kommunikációs csatornájává vált; a statisztikai valamint az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló törvény nyilvánvaló megsértésével szelektált, az adatközlők érdekeinek megfelelően csoportosított adatokat hoznak csupán nyilvánosságra az érintett minisztérium sajtóosztályának cenzúráját követően. Az adatok gyűjtése és feldolgozása nélkülözi az objektivitás kritériumait, megbízhatósága erősen kétséges, torzításmentessége nem garantált.

A múlt év júliusa óta egyáltalán nem közöltek adatokat. A legutóbb publikált információk szerint 2014 első hét hónapjában – legalábbis a KSH jelentése alapján – 182 100 *bűncselekményt* regisztráltak a bűnüldöző szervek, 12,1%-kal, ezen belül Budapesten 15,6%-kal kevesebbet, mint a múlt év azonos időszakában. A súlyosabb megítélésű *büntettek* száma 9%-kal mérséklődött, ezen belül a fővárosban 5,9%-kal emelkedett, az enyhébb megítélésű *vétségeké* 13,9%-kal, ezen belül Budapesten 28,2%-kal visszaesett.

Budapest, 2015. február 9.

Dr. Katona Tamás

Az adatok forrása: KSH, MNB, NGM, BM, NFSZ, ÁKK, MÁK, Eurostat.

Megjegyzés: A statisztikai adategyűjtési rendszerben az évközi adatok kisebb része a tárgyhót követő hónapban rendelkezésre áll, ilyen a fogyasztói ár, az államháztartási adatok; a statisztikai információk többsége a tárgyhót követő második hónapban kerül nyilvánosságra. Bizonyos adatok negyedéves gyakorisággal készülnek, és általában a tárgyidőszakot követő második hónapban állnak rendelkezésre, ilyen a bruttó hazai termék és a beruházások, de a folyó fizetési mérleg adatait csak a 90. napon lehet megismerni. Ezért az elemzés a készítést megelőző két hónap, illetve az előző negyedév rendelkezésre álló adatait vizsgálja.